

Provedba Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u Zadarskoj županiji

Anđelka Gverić, Zoran Škrković

Zavod za javno zdravstvo Zadar

Ključne riječi: karcinom, dojka, rano otkrivanje, mamografsko snimanje, probir, nacionalni program, Zadarska županija

Na području Zadarske županije pozivni (calling) centar za provođenje «Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke» (Program) nalazi se u Zavodu za javno zdravstvo Zadar, a koordinator za provedbu je Anđelka Gverić, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Službe za socijalnu medicinu u Zavodu. Naime, Zavod za javno zdravstvo Zadar, preko svoje Službe za socijalnu medicinu organizira mamografiranje, naručuje i šalje pozive ženama za mamografiju, prati odaziv žena, aktivno traži žene koje se ne odazivaju, daje savjete ženama koje se javljaju na besplatni telefon, mijenja termine na zahtjev žena, provodi medijsku kampanju, prikuplja, upisuje, prati i evaluira mamografske nalaze i upitnike, te rezultate rada prosljeđuje u Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Mamografiranje se obavlja na 3 lokacije u Zadru: Opća bolnica Zadar (2 mamografa), Poliklinika Lozo (1 mamograf), Poliklinika Crvelin (1 mamograf).

Veliko nam je zadovoljstvo što smo među prvim županijama počeli provoditi Nacionalni program, u početku i bez računalnog programa. Naime, 22. rujna 2006. god. počeli smo sa slanjem prvih poziva, a samo mamografiranje je počelo 02. listopada 2006. godine.

Tako brzi početak omogućila su nam dotadašnja ostvarenja u provedbi «Županijskog plana ranog otkrivanja raka dojke», kojeg provodimo od početka 2005. god., zatim veliki entuzijizam i trud tima u Zavodu za javno zdravstvo Zadar, dobra suradnja s voditeljima mamografskih jedinica u Zadru, dobra suradnja s obiteljskim liječnicima u PZZ, patronažnim sestrama, kao i moralna i materijalna podrška Zadarske Županije, Grada Zadra, te gradova Benkovca, Biograda, Nina i Paga. Uz njihovu financijsku pomoć isplaćivali smo mamografskim jedinicama naknadu za duplo očitavanje svih mamografskih nalaza, od samog početka Programa do sklapanja novih ugovora HZZO s mamografskim jedinicama za 2007. godinu.

Do 10. prosinca 2007.god. poslali smo 18319 prvih poziva. Od toga je vraćeno 3449 poziva (nepoznate, netočna adresa, ne živi privremeno u RH, umrle). Ženama, koje se nisu odazvale na prvi, šaljemo ponovljeni poziv. Do sada smo ponovno, pismeno pozivali 5210 žena. Ukoliko se žene ne odazovu niti na drugi poziv, tada pokušavamo preko izabranih liječnika obiteljske medicine i patronažnih sestara na terenu stupiti u kontakt s njima.

Velika je razlika u ukupnom broju žena (50-69 god.) prema popisu pučanstva 2001. god.(19307 žena) i u Programu «mamma» (24898 žena). Zato imamo veliki broj vraćenih koverti. To su uglavnom žene s dvostrukim državljanstvom, te žene koje imaju različito mjesto boravišta i prijavljenog prebivališta.

Do sada su se na mamografsko snimanje odazvale 8485 žene. U odazvane ubrajamo sve snimljene žene, te one koje su obavile mamografiju unutar godinu dana i žene koje već boluju od karcinoma dojke.

Postotak odazvanih žena po godištima rođenja je:

Godište:	Postotak:
1937.	67,26%
1938.	61,27 %
1939.	62,87%
1940.	64,66 %
1941.	61.57%
1950.	65.27%
1951.	60,31%
1952.	64,59 %

1953.	70,21 %
1954.	74,11%
1955.	74,08 %

Prosječni postotak odaziva navedenih godišta za sada je 66,02 %.

Prvi pozivi su nedavno poslani i svim ženama rođenima 1942., 1943., 1948., a u tijeku je slanje 1949. godištu. Njihove mamografske nalaze očekujemo.

Uz daljnje akcije i napore, koji se poduzimaju u cilju senzibilizacije žena na odaziv, očekujemo rezultat od 70% odazvanih žena, što je i minimalni prag za ocjenu prave uspješnosti mamografskog probira.

Do 10. prosinca 2007. god. snimljeno je 7281 žena, a među njima je otkriveno 28 novih slučajeva raka dojke, od kojih je 50% otkriveno u 0 i I stadiju, a 25% u II stadiju bolesti.

Potrebno je istaknuti da su ovi rezultati rada postignuti interdisciplinarnim radom zdravstva, politike, medija i udruge Europa donna RH. U radu je izrazita međusobna komunikacija i suradnja Zavoda ZJZ Zadar s liječnicima obiteljske medicine, patronažnim sestrama, ginekolozima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, djelatnicima u Općoj bolnici Zadar, našim lokalnim medijima, poštom Zadar, transportnim tvrtkama Jadrolinija-Rijeka (brodska) i Liburnija-Zadar (autobusna), koje su dale besplatan prijevoz ženama koje idu na mamografsko snimanje u Zadar. Ovi rezultati postignuti su i uz znatno povećane financijske troškove Zavoda za javno zdravstvo Zadar, koji još nisu pokriveni niti državnim niti županijskim proračunom (timovi za Socijalnu medicinu).

Veliki problem na našem području predstavlja duga lista čekanje na UZV dojki, do 8 mjeseci. U Općoj bolnici Zadar postoji samo jedan takav aparat za pretrage dojki. Od Zadarske Županije smo dobili obećanje o kupnji još jednog aparata. Tražili smo od MZSS RH mogućnost ugovaranja s privatnim liječnicima za UZV dojki. Zato žene koje imaju novaca plate privatni pregled, a one koje nemaju čekaju, iscrpljujući se psihofizički, uz osjećaj straha od bolesti, diskriminacije i velike nepravde.

Za što bolji uspjeh ovog hvale vrijednog Programa potrebna je mnogo jača medijska kampanja i na državnoj razini, veća financijska podrška Zavodima za javno zdravstvo, bolja informatizacija u zdravstvu, dodatni prostori, oprema i kadrovi na odjelima za dijagnostiku i terapiju same bolesti. Ipak, vjerujemo u njegovu uspješnost i trajnost, na dobrobit samih žena kojima je namijenjen, te njihovih obitelji i zajednice u cjelini.

Literatura

1. Fajdić J. i suradnici. Bolesti dojke. Zagreb: Nakladni zavod Globus, 1998.
2. Turić M, Kalović K, Eljuga D, Klinička onkologija. Zagreb: Nakladni zavod Globus, Klinika za tumore, Hrvatska liga protiv raka, 1996.
3. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, vlade Republike Hrvatske. Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke. Zagreb, lipanj 2006.
4. Popis pučanstva Republike Hrvatske 2001. godine Državni zavod za statistiku, Zagreb 2001.
5. Popis žena rođenih od 1937. do 1955. godine s mjestom prebivališta u Zadarskoj županiji. Ministarstvo unutarnjih poslova vlade Republike Hrvatske, Zagreb 2006.
6. Strnad M. i suradnici. Incidencija raka u Hrvatskoj, Bilteni 22-29, Hrvatski zavod za javno zdravstvo
7. Epidemiology of breast cancer in young women, USA, 2005-2006. 23: 3-8
8. Incidente of breast cancer before and after implementation mammografy screening, Oslo, Norway, 2006. 126(22) : 2935-8.
9. Mc. Pherson, K. Steel CM. Dixon JM. Abc of breast diseases. Brest cancer- epidemiology, risk factors and genetic. BMJ 2000, 321: 624-8
10. American Cancer Society, Cancer Facts & Figures 2005, Atlanta, GA: American Cancer Society, 2005.
11. Anonimo. Plan i program mjera zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja (NN br. 126/2006)
12. Anonimo. Plan ranog otkrivanja raka dojke u žena zadarske županije, Zadar, listopad 2005., ZJZ Zadar, Služba za socijalnu medicinu

Kontakt adresa:

Anđelka Gverić, dr.med.

Služba za socijalnu medicinu

Zavod za javno zdravstvo Zadar

Adresa : Kolovare 2, 23000 Zadar

Broj tel,; 023 300835

Faks: 023 211070

E-mail: socijalna-zadar@zjz.htnet.hr